כ"ע לא פליגי. דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו והוי גזל גמור: **לחי.** חכה מיי"ס בלע"ז: **קוקרי.** שאר מלודות ומכשולים שנותנים חוט ארוך בנהר וחורזין בו מחטים על פני כולה: **מדבריהם.** אפי' לר' יוסי לאו גזל דאורייתא הוא: **נפקא מינה.** מדר' יוסי: **להוציאו בדיינים.** דלרבנן לא נפיק בדיינים. ומיהו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו: **אם ליקט ונתן.** על גבי קרקע ביד הואיל ומטו לידיה גזל גמור הוא: **אופיי.** מקלות: רבי יאשיה מן הולא הוה: **מאפריה דר' יאשיה אפה.** לפיכך אתה בקי בדיינין לפי שהוא דורש לרבים ומודיעין: **עם מפי ישראל.** לא בקבורי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מלאום הרוגים עם ישראל: **מתני' על השביעית.** לשמור פירות שביעית ולהלעיטם מן הביעור ואילך: **לא תבור ולא תטחון עמה.** לסייעה מפני שאסור לסייע בידים ידי עוברי עבירה בשעת העבירה: **ובוררת וטוחנת כו'.** בגמרא פריך אמאי הרי חשודה על המעשרות: **בזמן שהיא טמאה כו' לא גרסינן.** ובברייתא גרסינן לה בגמ'[ט]: **אבל משתטיל את המים לא תגע.** לפי שמשגלגלה הוטבלה לחלה[יא] וקא מיטמאה מחמת כלים טמאים וזו מסייעתה לגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה: **וכולן לא אמרו.** שהתירו להשאילם כלים ולסייעם בלא שעת עבירה עצמה אלא מפני דרכי שלום: **ומחזיקין ידי נכרים.** יב הכא משמע מסייעין ממש: **ושואלין בשלומם.** כל הימים ואע"פ שמטיל על הנכרי שם שמיים שהשלום שמו של הקב"ה: **גמ' מאי שנא רישא.** דקתני לא תבור שמסייעת ידי עוברי עבירה שביעית: **ומאי שנא סיפא.** דקתני ובוררת וטוחנת והלא מסייעת ידי עוברי עבירה טבל: **רוב עמי הארץ מעשרין הן.** הלכך חשבא דרבנן בעלמא הוא ומפני דרכי שלום מותר לסייען אבל חשודה על השביעית משמע דמוחזק לן בה שחשודה: **רבא אמר.** לעולם כמחלה על מחלה (דמי) מספקינן יג להו ואסור לסייען הואיל ועבירה דאורייתא היא ומתני' במוחזק לעשר קאמר ועם הארץ דר"מ הוא שחשוד לאכול פירות בטומאה והך טומאה וטהרה דחולין דרבנן היא דתורה לא הזהירה לאכול בטהרה אלא תרומה וקדשים בלבד הלכך לאו איסורא דאורייתא היא ומפני דרכי שלום מותר לסייען: **והא מדקתני סיפא כו'.** ס"ל להאי דפריך דטעם דמשתטיל את המים אסור משום דהוכשרו עכשיו הוא ועד עכשיו לא הוכשרו: **מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה.** שיהא שום נדנוד עבירה דטומאה דהא לא הוכשרו ואי בנאמן על המעשרות קמיירי אמאי קתני וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום: **רישא וסיפא בטומאה וטהרה.** ובפירות מוכשרין וריש"א כל זמן שלא גילגלה אינה אלא טומאת חולין דרבנן ולא גזור בה משום מסייע במקום דרכי שלום ובלבד שלא תאכל: **וסיפא בטומאה חלה.** דאורייתא שאסור לטמאה ביד דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומותי עביד לה שימור יד: טוחנין

איסור דמאי איכא ואסור לסייעם ואפי' בפ"ק דשבת (דף יג.) גבי לא יאכל זב פרוש עם זב ע"ה חייש שמא יאכילנו דבריס שאינן מתוקנים אע"ג דרוב מעשרין ורבא לא חייש: **איזהו ע"ה כל שאינו אוכל כו'.** יב בע"ז בתוספתא (פ"ג) מיתניא לענין שנותנים לע"ה בנות חבריס גדולות ופוסקין עמו שלא תעשה על גביו טהרות ורשב"ג אומר אינו צריך לפסוק וקתני בתריה איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ דכיון דמעשר אין להחמיר עליו שלא להשיאו בת חבר וחכמים שרו אפילו אינו מעשר ותנהוג מתתיו דברי חברות ואם תאמר בפרק היה נוטל (סוטה דף כב.) קאמר ר"מ איזהו ע"ה כל שאינו קורא ק"ש ערבית ושחרית בברכותיה וחכ"א כל שאינו מניח תפילין בן עזאי אומר כל שאין לו ציצית ונראה דהתם אתי לפרושי איזהו ע"ה שאין מזמנין עליו כדאמרינן בפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) ושאין מכריזין על אבדתו כדאמרינן בפ' אלו עובדין (פסחים דף מט:): **רישא טומאת חולין וסיפא טומאת חלה.** ואם תאמר משום חלה ליתסרו משעת בירה טחינה והרקדה כדאשכחן בעבודה זרה פרק ר' ישמעאל (דף נו.) דאין בוגרים עם ישראל העושה פירותיו בטומאה אע"ג[יג] דשרי התם עם עובד כוכבים עם ישראל אסור משום דטבלא לתרומה[יד] אע"ג דעד שירד לבור או יקפה לא גמרה מלאכתו

ליקט [ט] ונתן ביד ה"ז גזל גמור. נראה דאלטריך לאשמועינן בתלשן בידו ומפילן אע"פ שלא נתעכבו בידו ולא אחז בהן[א] אלא להפילם: **שדי אופיי מדקלא.** פירש בקונטרס אופיי מקלות וקשה דרב כהנא היכי הוה מנקיט ואכיל ומי לא הוה חייש לדרכי שלום ונראה כרבינו חננאל שפירש אופיי חריות של דקל הוה שדי מן הדקל ונתרי תמרי ורב כהנא היה סבור שלא היה חושש מן הפירות אלא מן החריות ואמר לו אנא בידאי שדיתינהו[ב] וגזל נמי איכא: **משאלת** אשה לחברתה כו'.

בסיפא מפרש טו) דקתני מתני' מפני דרכי שלום וקשה לר"ת[ג] ותיפוק ליה דהוה שרי משום דאיכא למיתלי בתבואה של היתר כדאשכחן במסכת שביעית בפ"ה (מ"ח) ב"ש אומרים לא יאכור לו פרה המורשת בשביעית וב"ה מתירין מפני שיכול לשוחטה עוד תנן התם (גז"ש מ"ו) אלו כלים שאין האומן רשאי למוכרם בשביעית מחריסה וכלי העולן כו' זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור לאיסור ולהיתר מותר ואיכא למימר דהתם נמי לא שרי אלא מפני דרכי שלום דבמכר לא שייך דרכי שלום[ד] ועוד דקא דייק בפ"ק דמסכת ע"ז (דף טו:) מינה מצית הלל דשרי למכור פרה לעובד כוכבים דאימר לשחיטה זבנה ואפילו שייך דרכי שלום במוכר לישראל משום דנראה כחושדו כשאינו רואה למכור לו במוכר לעובד כוכבים לא שייך כלל דרכי שלום ועוד דעל כרחך התם לאו משום דרכי שלום הוא מדלא תני להו הכא ואומר ר"ת דהכא בידוע שאין לה אלא פירות שביעית הלכך אי לאו משום דרכי שלום הוה אסור ובמכר דלא שייך דרכי שלום אסור היכא דליכא למיתלי וכן משמע בירושלמי טו) דקאמר מני אומר נפה לספור בה מעו' כברה לכבר בו חול ריחיים לטחון בו סמנין תנור לטמון בו אוזן של פשתן משמע דמיירי דאין יז לו תבואה של היתר למיתלי בה והיא דירושלמי לא הוה תלייה גמורה כפרה לשחיטה דא"כ בלא דרכי שלום נמי הוה שרי

כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטה וכו'[ו] ר' יוסי אומר גזל גמור: [ז]אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה [א]להוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': [ב]תנא[ג] אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה לההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה [1]וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר [ד]מפרנסים עניי נכרים [ה]עם עניי ישראל [ו]ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל [ח]וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: **מתני'** [ט]משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה [י]אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת [כ]וטוחנת מ מרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום [ל]ומחזיקין ידי נכרים בשביעית מ אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: **גמ'** מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי [מ]רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא [נ]איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ וחכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

טוחנין

כמו במוכר [ס]ואת"ת לפרוש ר"ת מאי פריך בגמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא כיון דבודאי בפירות שביעית איירי וי"ל דקסבר הש"ס דאחמור רבנן בתבואת החשודים כאילו הוא בודאי טבל דאוקמיה אחזקה: **ריחים** ותנור. ונאמת עם הארץ לא תגע תנור וריחים [ר]משום דתגע נפה וכברה והוא הדין ריחים ותנור דיגיע עליו ריעו א"נ משום דתנור [ש]אין דרך להשאילו דמיטמא וטעון שבירה ואיידי דלא תגע תנור לא תגע ריחים אבל בחשודה אשביעית לא מטמא דלא חשודה לטומאה ומיהו קשה דבפרק עד כמה (בכורות דף ג.) תנן החשוד על זה ועל זה פירוש אשביעית ואמעשרות חשוד על הטהרות ושמא התם בטומאת פירות [ת]אבל לטומאת הגוף לא חשוד: **רבא אמר בע"ה כו'.** אביי מיקל טפי לסייע במעשר [ט]מבטומאה וטהרה דרבנן [י]דמוכח בסמוך ורבא איפכא ורבא נמי אית ליה רוב עמי הארץ מעשרין הן והקילו בדמאי בפרק אע"פ (כתובות דף נו:) ובפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) [יא]אבל סבר הכא אע"ג דרוב עמי הארץ מעשרין הן מ"מ איסור דמאי איכא ואסור לסייעם ואפי' בפ"ק דשבת (דף יג.) גבי לא יאכל זב פרוש עם זב ע"ה חייש שמא יאכילנו דבריס שאינן מתוקנים אע"ג דרוב מעשרין ורבא לא חייש: **איזהו ע"ה כל שאינו אוכל כו'.** [יב]בע"ז בתוספתא (פ"ג) מיתניא לענין שנותנים לע"ה בנות חבריס גדולות ופוסקין עמו שלא תעשה על גביו טהרות ורשב"ג אומר אינו צריך לפסוק וקתני בתריה איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ דכיון דמעשר אין להחמיר עליו שלא להשיאו בת חבר וחכמים שרו אפילו אינו מעשר ותנהוג מתתיו דברי חברות ואם תאמר בפרק היה נוטל (סוטה דף כב.) קאמר ר"מ איזהו ע"ה כל שאינו קורא ק"ש ערבית ושחרית בברכותיה וחכ"א כל שאינו מניח תפילין בן עזאי אומר כל שאין לו ציצית ונראה דהתם אתי לפרושי איזהו ע"ה שאין מזמנין עליו כדאמרינן בפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) ושאין מכריזין על אבדתו כדאמרינן בפ' אלו עובדין (פסחים דף מט:): **רישא טומאת חולין וסיפא טומאת חלה.** ואם תאמר משום חלה ליתסרו משעת בירה טחינה והרקדה כדאשכחן בעבודה זרה פרק ר' ישמעאל (דף נו.) דאין בוגרים עם ישראל העושה פירותיו בטומאה אע"ג[יג] דשרי התם עם עובד כוכבים עם ישראל אסור משום דטבלא לתרומה[יד] אע"ג דעד שירד לבור או יקפה לא גמרה מלאכתו

מסורת הש"ס

א) מהר"ם שיף. וברש"ש מגיה. בסיפא מפרש דכולה מתניתין, ב) שבועות מא. ב"מ יב., ג) [עי' תוספתא פ"ג סוף הי"ז], ד) [תוספתא פ"ג ע"ש], ה) [ע' תוס' ע"ז דף כ. ד"ה כ"ש], ו) שביעית פ"ה מ"ט כל משנה זז, ז) ג"ז שם וכפ"ד מ"ג, ח) שבת יג. כב. [ביצה לה: מנחות לא.] כתובות כד., ט) ברכות מז: [תוספתא דע"ז פ"ג קטנה כב. ש"ס ל"ט], י) [ע"ב], יא) [מלא פ"ג מ"ח], יב) ל"ל השתא, יג) [עי' רש"ש], יד) [בכורות לד.], טו) דתקנו מפני כו' כל"ל מהר"ם שיף, וברש"ש מגיה בסיפא מפרש דכולא מתניתין, טז) [דפרקין ה"י], יז) [נראה של"ל לה],

תורה אור השלם

1. כִּבְבוֹר סוּפָה וְאַיִן רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם: משלי י כה

גליון הש"ם

מתני' וטוחנת. ע' כתובות ד' נט ע"ב תוס' ד"ה טוחנת: **שם** אבל לא ידי ישראל. עי' מג"ת סי' שמז ס"ק ד: **תוס'** ד"ה ליקט ונתן. ע' ב"ב ד' נד ע"א תד"ה אדעתא:

לעזי רש"י

אי"ם. חכה (ליתר דיוק: הקרס שבקצה החכה).

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"מ יב.). למאי נפקא מינה. מדר' יוסי, הא אתא לאשמועינן דהשתמרו חכמים בתקנתן כגזל גמור להוציאו בדיינין (שם). **איזהו עם הארץ.** שדבריו חכמים בכל מקום (ברכות מז:).

מוסף תוספות

א. במתכוין לזכות בהן. רשב"ש. ב. כלומר כיונתי גם אל הפירות. תוס' הרא"ש. ג. ל"ל מפני דרכי שלום. שם. ד. [ד]אין בה איבה, שאין אדם עשוי למכור כליו. מאיר. ה. [ד]שרינן אע"ג דלית דרכי שלום, ובתלייה אין לחלק בין מכר לשאלה. תוס' הרא"ש. ו. [ו]ע"כ ריחיים שרי, דאפי' לטחון עמה שרינן, וי"ל. שם. ז. של חרס. שם. ח. שאין אוכלין על גביו טהרות. שם. ט. [ו]לא חייש אע"ג דאיכא איסור תורה. ריטב"א. י. כיון דאיכא ודאי איסור טומאה. שם. יא. גבי דמאי מפרישין אותו ערום, ומשני אביי ודאי דדבריהם בעי ברכה, ורבא משני בדמאי הקילו. תוס' הרא"ש. יב. קשה, ר"מ ורבנן דהכא אהיכא קיימי דקאמרי איזהו ע"ה, אי אמתני' קיימי א"כ אכתי קשיא לרבנן דאמרי כל שאינו מעשר פירותיו מ"ש רישא ומ"ש סיפא. ונראה. שם. יג. דס"ל מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י כדקתני סיפא. שם. יד. שצפין החרצנים על היין כשהוא נח בבור. רש"י ע"ז נו.

עין משפט נר מצוה

קטז א מיי' פ"ו מהל' גזילה הל"ג סמג עשין עג טוש"ע חו"מ סי' שמ סעי' ה:
ב [מיי' פ"ו מהל' גזלה הלכה טו]:
קטז ג מיי' פ"ז מהל' ממונות עניים הל"ז ומיי' פ"י מהל' ע"ז הל"ה ופ"י מהל' מלכים הל"ב סמג לאוין סח [טוש"ע יו"ד סי' קנא סעי' יב ומ"ר רנא סעי' ו בהג"ה]:
קיז ד מיי' פ"י מהל' מלכים סה ופ"ד מהל' אבל הל"ב סמג עשין כ טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ט:
קיח ה מיי' וסמ"ג שם טוש"ע יו"ד סי' שסז סעי' ו:
קיט ו מיי' פ"ח מהל' שמטה ויובל הל"ז סמג עשין קסח:
קכ ז מיי' פ"ח מהל' כלאים הל"ט:
קכא ח מיי' פ"ח מהל' שמיטה ויובל הל"ח סמג עשין קסח:

פסקי רי"ד

בהן גזל וקנאתם בעל המצודה ור' יוסי אומר גזל גמור יש בהן ואולי ואוהרי כ"ע לא פליגי כי פליגי בלוחי וקוקרי. פי' אולי ואוהרי הן מצודות שיש להן תוך והלכך מודה ת"ק דקנה כליו שכל שבכליו של אדם קונה לו וגזל גמור הוא אבל לוחי וקוקרי הם מצודות שאין להן תוך שאין לומר שם כליו קנה: מציאת חרש שוטה וקטן וכו'. פי' מדאורייתא אע"פ שהגביהו המציאה אין בהן דעת לקנות וכל הקודם וטורף מידם זכה אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצוצי עם קרוביהם אמרו חכמים שיהא גזל בידו. ר' יוסי אומר גזל גמור אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם פי' מדאורייתא לא הוי גזל אלא מדבריהם למאי נפקא מינה להוציאו בדיינין [פי'] כיון דמדבריהם הוא מאי נפקא מינה לקרותו גזל גמור ואהדר להוציאו בדיינין דת"ק דקרי ליה גזל זהו לכתחלה שאסור ליקח מהן אבל אם עבר ולקח ותובעו בדין אין כח בדיינים להוציאו מידו ור' יוסי דקרי ליה גזל גמור מוציאין בדיינין מידו ואין הלכה כר' יוסי אלא כת"ק דאע"ג דאמרי' ר' יוסי נמוקו עמו הני מילי בשחולק עם יחיד אבל עם רבים לא: עני המנקף וכו'. פי' עומד בראש הזית וחובט הזית וחובט הזיתים של פאה שהניח שם בעל הבית והזיתים נופלים לארץ מן התורה אין בהן גזל לפי שעדיין לא באו בידו אלא מפני דרכי שלום: תאנא אם לקט ונתן בידו הרי זה גזל פי' אם לקט הזיתים בידו והשליכם לארץ זהו גזל גמור שכבר קנאם בידו. אין ממחין ביד עניי גרים וכו'. ת"ר מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום ומבקרים חולי עובדי כוכבים עם חולי ישראל מפני דרכי שלום וקוברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום.

פי' מתעסקין בקבורתם לא שיקברום ביחד: **מתני'** משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה רחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום: ומחזיקין ידי עובדי כוכבים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום. פי' אשה החשודה על השביעית לזרוע ולאכול מה שזרעו בשביעית ולשמור את הפירות שנזרעו או שנטעו בשביעית הם אסורים באכילה. אבל לא תבור ולא תטחן עמה שאסור לסייע עוברי עבירה בידים. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ חשוד על המעשרות אבל לא על השביעית ומ"ה תנא ברישא החשודה על השביעית דמסתמא אין עם הארץ חשוד על השביעית עד שיוחזק לכך ולא אמרי' מגו דחשוד על המעשרות חשוד נמי על השביעית כדתנן בבכורות (דף ל.) בפ' עד כמה החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית. ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' הרי גם איסור טבל הוא מדאורייתא כמו איסור השביעית. אמר אביי רוב עמי הארץ מעשרין הן ומפני זה לא החמירו חכמים במעשרות כאשר החמירו בחשוד על השביעית שהוחזק לחיות חשוד בה. אבל עם הארץ לא הוחזק חשוד על המעשרות אלא מסתמא חשדינן להו וכיון דרובם מעשרין הקלו בהן חכמים אבל משתטיל מים בעיסה לא תגע עמה מפני שכבר הוטבלה העיסה לחלה ואסור לגרום טומאה לחלה לפי שאין מסייעין ידי עוברי עבירה: **סליק פירקא**

מלאכתו לתרומה[א] וי"ל דלא דמי דהכא אם מפרישם קודם גלגול אין אם חלה עליה כלל[ב] אבל התם חל אם תרומה קודם גמר מלאכתו כגון מעשר שהקדימו בשיבולין וגם אסור בתחילת קבע ומ"מ אסור הכא משמטיל למיס אע"ג דלא מיחייבא בחלה עד שתגלגל[ג] ומיהו קשה דתנן נמי התם בפרק ר' ישמעאל (ע"ז דף נה:) נחתום שהיה עושה בטומאה לא לשין ולא עורכים עמו ותני עלה[ד] לא בורכין עמו ובירושלמי[ה] פריך[ו] ומשני כאן בלותת כאן בשאינו לותת[ז] ומיהו האי שיעורא לא יתייאש אלא לגבי דמחמיר לענין טומאה[ח] טפי מלענין דמאי אבל לרבא שרי אפי' בהוכשרו כיון דטומאת חולין הוא ולא אסר אלא משמטיל למיס ור"ת תירץ דהתם העושה פירות בטומאה קתני משמע דודאי בטומאה קא עביד וכן נחתום העושה בטומאה להכי החמירו משעת בצירה ובצירה אבל הכא לא איירי אלא בחשוד בעלמא והא דפריך הכא מאין טוחנין לאוכלי פירות בטומאה לאוכלי לא משמע אלא חשדא בעלמא וחשוד קרי ליה בתר הכי וא"ת דנפ"ק דנדה (דף ו:) אמרינן תנן התם טולד לה ספק טומאה[ט] עד שלא גלגלה תעשה בטומאה[י] משגלגלה תעשה בטהרה והכא אסרינן משמטיל למיס וי"ל דשאני התם דכבר טולד לה ספק טומאה לא חיישינן כל כמה דלא איחייבה בחלה ואין הפסד לכהן דבגלאו הכי לא יאכל הכהן את החלה אבל הכא בטהורה אסור משמטיל למיס: **אמר** אביי בבהן חשוד. [יא]אליבא דרבא משני דלדידיה לא קשיא מידי וכן מצינו בכמה מקומות בפרק כילד מעברין (עירובין דף עו:) בשמעתא דטבלא מרובעת ובפרק חלון (שם דף עו:):

וליחוש שמא תסיטנו אשתו נדה. אבל להיסט עם הארץ גופיה לא חיישינן[יא] וכן לקמן ובא עם הארץ ונוטל את שתיהן ואינו חושש[יב] היינו משום דלא גזרו עליו חומרא יתירה כגון משכב ומושב והיסט דאין לבור יכולין לעמוד בה וכן מוכח במסכת טהרות בפ"ז (משנה ו) דתנן הגגדים שנכנסו לבית אין אין טמא אלא מקום רגלי הגגדים ומה הן מטמאין אוכלין ומשקין וכלי חרס הפתוחים אבל משכבות ומושבות וכלי חרס המוקפין למיל פתיל טהורין ואם יש עמהן עובד כוכבים או אשה הכל טמא משמע בהדיא דאין עם הארץ עושה משכב ומושב[יג] וגבדי ע"ה מדרס לפרושים בגבדי פרושים מדרס[יד] כו' ומפרש רבא בפ' שני דחולין (דף לה:) שמא ישבה עליהם אשתו נדה קאי נמי אגבדי ע"ה[טו] והא דאמר בפרק בנות כותים (נדה דף נג:) כותי שטבל ועלה ודרס על בגדי חבר הא דנקט ודרס ולא נקט ונגע לאו משום דאי לא טבל יש לו טומאת מדרס[טז] אלא נקט ודרס משום דביעי דליהוי בגד חבר תחת לרגלו של כותי דהכי קתני התם במתני' (נדה נא:) ומטמא משכב תחתון כעליון אבל בליטורא שלו[יז] שאפשר ליזהר ולעמוד בה גזרו כדמוכח בחומר בקודש (חגיגה דף כג.) ובפרק בנות כותים (נדה דף נג:) והרב ר' משה מפונטויז"ל היה מפרש דלשום דבר לא עשו עם הארץ כזב ואינו מטמא אלא מטעם בגדים שמא ישבה עליהם אשתו נדה והרי הוא נושא את המדרס[יח] דליטורא שלו טמא[יט] לפי שנגע בשפתיו ולא מטעם מעיין ואין נראה דא"כ בפרק בנות כותים (שם דף נג:) דקאמר אי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה למה ליה למימר הא טביל ליה כי לא טביל נמי לא מטמא כיון[כ] שהוא ערוס[כא] דאין נוטש מדרס מטמא כלי (פ) חרס אחר שפירש מן המדרס[כב] כדתנן במסכת זבים (פ"ה מ"פ) ועוד גבי[כג] לדוקי[כד] דפריך התם מה הועיל כ"ג במה שקדם אצל אשתו[כה] תיפוק ליה משום ליטורא דע"ה[כו] הרבה הועיל דאם בועל נדה היה נטמא הוא ובגדיו כנושא רוקו של זב ואי משום ליטורא דע"ה בגד לחודיה הוא דנטמא משום משקה דמטמא כלי מדרבנן[כז] וא"ת דמשמע הכא דאפילו לתרומה אין היסט לע"ה ובתוספתא דחגיגה (פג) תניא ספק רשות ע"ה מדרסו חלילו והסיטו טהורין לחולין וטמאין לתרומה[כח] וי"ל דהתם חיישינן משום אשתו[כט] אבל לחולין לא חיישינן לאשה לא למדרס ולא להיסט והא דגגדים שנכנסו לבית מיירי נמי לתרומה[ל]: **משום** דקא בעי למירמא אחריתי. ואע"ג דאקמייתא נמי מצי לאקשויי דקתני טוחנין ומפקידין[לא] ולא חיישינן לאיחלופי מ"מ מייתי לה נמי משום דבעי למירמא מע"ה אעם הארץ: **התם** נמי מוריא ואמרה בר בי רב **ליבול חמימא.** פי' בקונטרס לטובה אני מכוונת דמוריא הורמת מצוה ולשון מוריא לא משמע כן אלא לשון הורמת מצוה ואמרה תורת מדישיה קא אכיל (חולין דף ו:מ) ועוד דבמשנה קאמר נ) ר"מ עלה אין אנו אחראין לרמאין[לב] ומפרש ה"ר מנחם דבתמי' קאמרה דבר בי רב ליכול חמימא כו' והלא טרחתי בשבילו והא דלא חיישינן לאיחלופי בפ"ק דחולין (ד' ו.) גבי נותן עיסתו לשכנתו לאפות וקדרה לבשל אע"פ שטורחת בשבילו משום דדרך שכנים לטרוח זה בשביל זה: **אשת חבר טוחנת עם אשת ע"ה.** פי' בקונטרס אשת חבר מסייעה לאשת ע"ה בזמן שהיא טמאה דאז לא חיישינן שמא תיטול ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר אבל לא בזמן שהיא טהורה דכיון שהיא נוגעת באוכלין חיישינן שמא תתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר וקאמר השתא מגגד גגבה פירוש שנותנת בלא רשות בעלה לאשת חבר ובפ"ק דחולין (שם[מ]) פירש[לג] אע"ג דאשת חבר אינה חשודה לא לאכול גזל ולא לאכול דבר שאינו מעושר חיישינן לשכחה דעביד איניש דמינשי ואכיל מאי יא) דיהיב ליה אבל לתת לאחרים אי לאו דחשודה על הגזל לא מינשיא וזה החילוק דחוק ועוד דאין זה גזילה[לד] דמקבלין דבר מועט מן הנשים[לה] כדאמרינן בסוף הגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) ועוד[לו] הרי היא מסייעת ידי עובדי עבירה ואסור לרבא[לז] ולאביי דאמר

טוחנין. תבואה ממוקצת: **ומפקידין.** אותה אצל אוכלי שביעית שאין חשודים לא להחליף ולא ליגע: **אבל לא לאוכלי שביעית.** תבואה של עובדי עבירה אין טוחנין אותה להם שאסור לסייען בעבירתם ומתני' קתני טוחנת עמה ומוקמת לה באוכל חולין בטומאה: **אמר אביי הכא בכהן כו'.** דאסור לה לחלייתא הוא כדפרישית: **אי הכי מפקידין.** אי בכהן קאי מי מצי מפקידין אצלו ולא חיים שמא יגע: **אצל ישראל עם הארץ.** דמתוך שאינו רגיל בה לא יגע בה: **גם בה.** רגיל בה פריווי"ץ: **נדה.** מטמאה את משאה ואע"פ שאין נוגעת: **כאן.** הא דתני אין מפקידין בשהוכשרו והא דתני מפקידין בשלא הוכשרו ותרוייהו בתרומה ובשלהן אסור לסייען דחבר לא ידע אי הוכשרו אי לא: **לטוחן.** זה שם האומן בלשון המשנה: **בחזקתן.** שאין חשוד להחליף בשאינו מעושר ובפירות שביעית: **אבל לא לטומאה.** חיישינן שמא יגע ולעיל קתני מפקידין אצלם: **מאי קאמר לה.** הא איתרלא לה הכי: **למירמא אחריתי עלה.** על הדא דקתני בחזקתן למעשרות ולכך קבעה בגמ' הכא למירמא עלה ולפרושה דלא תקשי לן: **הנותן לחמותו.** עיסה לתקנה לו והוא חבר והיא אשת עם הארץ והטבילה לכך: **שהיא חשודה מחלפת המתקלקל.** ונותנת לו היפה שלה. הלכך מעשר את שהוא נותן לה שאם תחליפנו ממנה מאכילה שאינו מעושר ואת שהוא נוטל הימנה שאם החליפתו ממנה אוכל שאינו מעושר: **רולה היא כו'.** ולא לרעה היא מחלפת: **לפונדקית.** תלמיד היושב לפני רבו ומתאכסן אצל עם הארץ ופונדקית אופה לו את עיסתו: **שחשודה מחלפת.** לא גרסינן הכא המתקלקל: **הסס נמי לטובה היא מסכוונת.** ומוריא לעצמה הורמת מצוה בחלוף זה: **כר בי רב כו'.** חמימא וקרירא לאחר ג' ימים או ג' היא מחליפה: **טוחנת.** מסייעתה: **בזמן שהיא טמאה.** אשת חבר דכיון דבימי טומאה אינה רגילה ליגע בטהרות לא חיישינן שמא תטול ותתן לתוך פיה: **נוגעת**

מקום רגלי הגגדים ומה הן מטמאין אוכלין ומשקין וכלי חרס הפתוחים אבל משכבות ומושבות וכלי חרס המוקפין למיל פתיל טהורין ואם יש עמהן עובד כוכבים או אשה הכל טמא משמע בהדיא דאין עם הארץ עושה משכב ומושב[יג] וגבדי ע"ה מדרס לפרושים בגבדי פרושים מדרס[יד] כו' ומפרש רבא בפ' שני דחולין (שם לה:) שמא ישבה עליהם אשתו נדה קאי נמי אגבדי ע"ה[טו] והא דאמר בפרק בנות כותים (נדה דף נג:) כותי שטבל ועלה ודרס על בגדי חבר הא דנקט ודרס ולא נקט ונגע לאו משום דאי לא טבל יש לו טומאת מדרס[טז] אלא נקט ודרס משום דביעי דליהוי בגד חבר תחת לרגלו של כותי דהכי קתני התם במתני' (נדה נא:) ומטמא משכב תחתון כעליון אבל בליטורא שלו[יז] שאפשר ליזהר ולעמוד בה גזרו כדמוכח בחומר בקודש (חגיגה דף כג.) ובפרק בנות כותים (נדה דף נג:) והרב ר' משה מפונטויז"ל היה מפרש דלשום דבר לא עשו עם הארץ כזב ואינו מטמא אלא מטעם בגדים שמא ישבה עליהם אשתו נדה והרי הוא נושא את המדרס[יח] דליטורא שלו טמא[יט] לפי שנגע בשפתיו ולא מטעם מעיין ואין נראה דא"כ בפרק בנות כותים (שם דף נג:) דקאמר אי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה למה ליה למימר הא טביל ליה כי לא טביל נמי לא מטמא כיון[כ] שהוא ערוס[כא] דאין נוטש מדרס מטמא כלי (פ) חרס אחר שפירש מן המדרס[כב] כדתנן במסכת זבים (פ"ה מ"פ) ועוד גבי[כג] לדוקי[כד] דפריך התם מה הועיל כ"ג במה שקדם אצל אשתו[כה] תיפוק ליה משום ליטורא דע"ה[כו] הרבה הועיל דאם בועל נדה היה נטמא הוא ובגדיו כנושא רוקו של זב ואי משום ליטורא דע"ה בגד לחודיה הוא דנטמא משום משקה דמטמא כלי מדרבנן[כז] וא"ת דמשמע הכא דאפילו לתרומה אין היסט לע"ה ובתוספתא דחגיגה (פג) תניא ספק רשות ע"ה מדרסו חלילו והסיטו טהורין לחולין וטמאין לתרומה[כח] וי"ל דהתם חיישינן משום אשתו[כט] אבל לחולין לא חיישינן לאשה לא למדרס ולא להיסט והא דגגדים שנכנסו לבית מיירי נמי לתרומה[ל]: **משום דקא בעי למירמא אחריתי. ואע"ג דאקמייתא נמי מצי לאקשויי דקתני טוחנין ומפקידין[לא] ולא חיישינן לאיחלופי מ"מ מייתי לה נמי משום דבעי למירמא מע"ה אעם הארץ: **התם** נמי מוריא ואמרה בר בי רב **ליבול חמימא.** פי' בקונטרס לטובה אני מכוונת דמוריא הורמת מצוה ולשון מוריא לא משמע כן אלא לשון הורמת מצוה ואמרה תורת מדישיה קא אכיל (חולין דף ו:מ) ועוד דבמשנה קאמר נ) ר"מ עלה אין אנו אחראין לרמאין[לב] ומפרש ה"ר מנחם דבתמי' קאמרה דבר בי רב ליכול חמימא כו' והלא טרחתי בשבילו והא דלא חיישינן לאיחלופי בפ"ק דחולין (ד' ו.) גבי נותן עיסתו לשכנתו לאפות וקדרה לבשל אע"פ שטורחת בשבילו משום דדרך שכנים לטרוח זה בשביל זה: **אשת חבר טוחנת עם אשת ע"ה.** פי' בקונטרס אשת חבר מסייעה לאשת ע"ה בזמן שהיא טמאה דאז לא חיישינן שמא תיטול ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר אבל לא בזמן שהיא טהורה דכיון שהיא נוגעת באוכלין חיישינן שמא תתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר וקאמר השתא מגגד גגבה פירוש שנותנת בלא רשות בעלה לאשת חבר ובפ"ק דחולין (שם[מ]) פירש[לג] אע"ג דאשת חבר אינה חשודה לא לאכול גזל ולא לאכול דבר שאינו מעושר חיישינן לשכחה דעביד איניש דמינשי ואכיל מאי יא) דיהיב ליה אבל לתת לאחרים אי לאו דחשודה על הגזל לא מינשיא וזה החילוק דחוק ועוד דאין זה גזילה[לד] דמקבלין דבר מועט מן הנשים[לה] כדאמרינן בסוף הגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) ועוד[לו] הרי היא מסייעת ידי עובדי עבירה ואסור לרבא[לז] ולאביי דאמר

עין משפט נר מצוה

קכב א ב ג מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"א ע"ש בכ"מ:
ד [מיי' פי"א מהל' מעשר הלכה י"ג]:
קכג ה ו מיי' פי"א מהל' מעשר הלכה י"ב [טוש"ע יו"ד סימן קיט סעי' ג]:

מוסף תוספות

א. והכא לא אסרי' עד שתטיל מים שתקבע לחלה. שיט"ק. ב. דתנן (חלה פ"ב מ"ה) המפריש חלתו קמח לא עשה ולא כלום. שיט"ק. ג. כדתנן אוכלין עראי מן העיסה עד שתתגלגל, משום דאם הגביה שם חלה עליה דתנן כיון שנותנת המים מגבהת חלתה ובלבד שלא יהיה שם חמשת רבעים קמח. תוס' חלל"ס. ד. בירושלמי. תוס' ע"ז ס"ס, וכן הגיה המהרש"ל. ה. אמתני' דבוררת, תמן תנינן נחתום שעושה בטומאה לא לשין לא עורכין עמו והכא את אמר הכין. תוס' חלל"ס. ו. פירוש הכא [בע"ז] מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא הוכשרו. תוס' בע"ז ס"ס. ז. משום דטבולין לחלה. תוס' חלל"ס. ח. פירוש ספק טומאה הנוהגת אף בחולין. תוס' נדה ו: ד"ה עולד. ט. יכול לגרום לה טומאה ודאית ואין לאסור משום משמרת תרומתי דקודם גלגול אכתי לא פתיכא ביה חלה. תוס' נדה ס"ס. י. אליבא דרבא קא פריך אבל לאביי ניחא דמוקי לה כשהוכשרו, והאי דשני אביי. תוס' חלל"ס. יא. אפי' לענין תרומה. ס"ס. יב. [ואע"ג דע"ה ה"ה כזב וחב מטמא בהיסט. שיט"ק. יג. ואין מטמא בהיסט. תוס' נדה לג: ד"ה ומיפוק. יד. לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש. רש"ל. טו. אבל משום עם הארץ עצמו לא חיישינן דאינו מטמא בהסיטו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגגי. טז. [אלא] דאי לא טביל היה טמא מטעם מגעו דהא מוקי לה בכותי ערום. תוס' נדה סס. יז. דגזרו על רוקו כדין משקה זב או זבה. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגגי. יח. משום שהוא נושא המדרס שהוא לבוש בגדיו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגגי. יט. כיון שהחזיקו אותם חכמים בטמאים משום משא מדרס, טימאו המשקין. המג"ן נדה לג: ד"ה ומימנסו. כ. דעל כרחך איירי. תוס' נדה סס. כא. דהאידנא לאו נושא המדרס הוי. תוס' חגיגה סס. כב. ולא הוי אלא ראשון ואינו מטמא כלי. תוס' חגיגה סס. כג. מעשה בכ"ג שסיפר עם. רש"ל. כד. בשוק ונתזה צנורא על בגדיו והוריקו פניו, נכנס אצל אשתו וכו'. רש"ל. כה. אפי' לא היה טמא בשביל אשתו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגגי. [כגון] אפילו ע"ה ישראל דאינו בועל נדה [מ"מ]. רש"י נדה לג: כו. אדרבה. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגגי. כז. ואין לומר דמשום גופו לא היה חש רק משום בגדיו דאדרבא טומאת גופו חמירא לן. תוס' חגיגה סס. כח. משמע דלענין תרומה יש לע"ה מדרס והיסט. רש"ל טהרות פ"ז מ"ה. כט. שמא באה והסיטה, ולתרומה חיישינן. רש"ל

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וליחוש וכו' מטמא כלי אחר ותיבת חרס נמחק:

לעזי רש"י

פריווי"ץ [פריבי"ץ]. מכיר, מורגל.

מוסף רש"י

הנותן לחמותו. עיסתו לאפות (חולין ו.). מפני שחשודה מחלפת המתקלקל. אם יתקלקל הלחם מחליפתו, הלכך מעשר את שהוא נותן לה, דאי מיתלפא ליה אלא יהא חבר זה נותן לפניה מכאול, ואת שהוא נוטל הימנה אמת החליפה, אלמא מיתלפא (שם). כדקתני טעמא. דלטובה היא מתכוונת, אבל על הגזל, כגון לאדם נכרי שאין דעתה להחליף להטיב לו, אף להרע אינה חשודה (שם). ולעלמא. דליכא למימר להטיב מתכוונת, לא חיישינן. אמת מחליף ליטול היפה לעצמה (שם ה:). הנותן לפונדקית. שלו לתקן לו עיסה וקדירה (שם). מפני שחשודה מחלפת. והא הכא דלאו לטובה היא דאיש דאינו נכרי הוא, ובמסכת דמאי תניא לה ולא קתני המתקלקל, אלמא על הגזל חשודה (שם). החם מוריא כו'. התם נמי לטובה היא מתכוונת והא דלא תנא בה המתקלקל משום דאפילו אין מתקלקל נמי אם נעטנן הלחם קודם שאכלו מחלפת ליה דמוריא הורמה לעצמה לטובה אני מתכוונת, כר בי רב ליכול חמימא כו'. אבל נותן לשכנתו אין לה לחוש עליו ולא מחלפת לטובה, שהרי אין קמוך עליה תמיד כאכסנאי, ולהרע נמי לא חשידא אגזל (שם). טוחנת. מסייעת להגיע את הכיסים כשהיא טוחנת את התבואה של עם הארץ, בזמן שהיא טמאה. שאשת חבר טומאה ליכא למיחש שמא תשכח ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר, דכיון דטמאה היא אינה רגילה ליגע במה שהיא עסוקה בו שמא תטמאה, וסתמה עומדת מרחוק היא ולא נגעה, אבל לא בזמן שהיא טהורה. דהוא"ל וסתמה נוגעת, חיישינן שמא תשכח ותאכל (שם).

מסורת הש"ס

(ג) דמאי פ"ג מ"ד, (ד) [עי' תוספות בכורות ל. ד"ה מעשרות], (ה) דמאי פ"ג מ"ו חולין ו. כל הסוגיא, (ו) [דמאי פ"ג מ"ה], (ז) תוספתא דטהרות פ"ה ע"ש, (ח) [דפיקרון ה"ז], (ט) [חגיגה פ"ב מ"ז], (י) [כסוגיא דהכא סב. נמי איתא], (יא) לפנינו איתא ר' יוסי, (יב) [ע"ב ד"ה שתכרתה], (יג) [תוס' חולין איתא: דיהבי וכל"ל.],

הגהות הגר"א

(מ) [בכותי הכהן סב. נמי איתא], (נ) לפנינו איתא ר' יוסי, (ס) [ע"ב ד"ה שתכרתה], (עא) [תוס' חולין איתא: דיהבי וכל"ל.],

הגהות הב"ח

(פ) תוס' ד"ה וליחוש וכו' מטמא כלי אחר ותיבת חרס נמחק:

לעזי רש"י

פריווי"ץ [פריבי"ץ]. מכיר, מורגל.

מוסף רש"י

הנותן לחמותו. עיסתו לאפות (חולין ו.). מפני שחשודה מחלפת המתקלקל. אם יתקלקל הלחם מחליפתו, הלכך מעשר את שהוא נותן לה, דאי מיתלפא ליה אלא יהא חבר זה נותן לפניה מכאול, ואת שהוא נוטל הימנה אמת החליפה, אלמא מיתלפא (שם). כדקתני טעמא. דלטובה היא מתכוונת, אבל על הגזל, כגון לאדם נכרי שאין דעתה להחליף להטיב לו, אף להרע אינה חשודה (שם). ולעלמא. דליכא למימר להטיב מתכוונת, לא חיישינן. אמת מחליף ליטול היפה לעצמה (שם ה:). הנותן לפונדקית. שלו לתקן לו עיסה וקדירה (שם). מפני שחשודה מחלפת. והא הכא דלאו לטובה היא דאיש דאינו נכרי הוא, ובמסכת דמאי תניא לה ולא קתני המתקלקל, אלמא על הגזל חשודה (שם). החם מוריא כו'. התם נמי לטובה היא מתכוונת והא דלא תנא בה המתקלקל משום דאפילו אין מתקלקל נמי אם נעטנן הלחם קודם שאכלו מחלפת ליה דמוריא הורמה לעצמה לטובה אני מתכוונת, כר בי רב ליכול חמימא כו'. אבל נותן לשכנתו אין לה לחוש עליו ולא מחלפת לטובה, שהרי אין קמוך עליה תמיד כאכסנאי, ולהרע נמי לא חשידא אגזל (שם). טוחנת. מסייעת להגיע את הכיסים כשהיא טוחנת את התבואה של עם הארץ, בזמן שהיא טמאה. שאשת חבר טומאה ליכא למיחש שמא תשכח ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר, דכיון דטמאה היא אינה רגילה ליגע במה שהיא עסוקה בו שמא תטמאה, וסתמה עומדת מרחוק היא ולא נגעה, אבל לא בזמן שהיא טהורה. דהוא"ל וסתמה נוגעת, חיישינן שמא תשכח ותאכל (שם).

עמה' בע"ה דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן, אבל בסתם ע"ה לא, כי היכי דלא תטחון עם חברתה החשודה על השביעית. תוס' מולין ו: ד"ה אשת.